

SUNNUNTAI

Näin Eurooppa olisi tuhottu

1960-luvulla Eurooppa valmistautui ydinsotaan. Äskettäin avatuista Naton ja Varsovan liiton arkistoista paljastuu, miten täydelliseen tuhoon

Kari Huhta
HELSINGIN SANOMAT

Sota Euroopassa alkaa tavallisena päivänä vuonna 1966. Kyseessä on kriisi, jota seuraa väärinkäsitys tai vahinko. Tilanne vain karkaa käsistä. Eletään kylmän sodan sydäntalvea. Lännessä ovat Yhdysvallat ja puolustusliitto Nato, idässä Neuvostoliitto ja Varsovan liitto. Niiden välillä on ollut jo kolme kriisiä Berliinissä, viimeksi vuonna 1961. Seuraavana vuonna koko maailma on horjunut ydinsodan partaalla, kun Neuvostoliitto on vienyt Kuubaan ohjuksia.

Vahinko tai ei, Eurooppa uhkaa syttyä tuleen Jäämereltä Mustallemerelle, eikä kenelläkään ole valmiita suunnitelmia sen lopettamiseksi. Varsovan liiton joukot yrittävät panssari- ja tykistöyliyvoimansa turvin murtautua Keski-Euroopassa Naton alueelle. Naton etummaisat joukkosotat horjuvat, mutta samalla sen tykistö ja ilmavoimat tekevät tuhoa Varsovan liiton joukkojen selustassa. Sodan toisena päivänä siirtyminen ydinaseiden käyttöön on enää tuntein kysymys.

Paitsi että loppuuta näin ei onneksi käynyt. Kylmä sota ei koskaan kirjistyntä ydinsodaksi, vaan päättyi rauhaan.

työnään on Naton toiminnan selittäminen vaikkapa venäläisille vaikuttajille.

Se on vaikeaa, mutta helppoa se ei ollut silloinkaan, kun Luňák oli pataljoonankomentaja Tšekkoslovakian kansanarmeijassa. Sen murheellisiin vaiheisiin palataan.

Kylmän sodan aikana oli selittämättäkin selvää, miksi Nato ja Varsovan liitto olivat olemassa. Kummankin piti estää toisen hyökkäys ja voittaa.

Selvyytettiin jo kaksi vuosikymmentä sitten. Neuvostoliiton valtapiiri romahti sisästä. Nato jäi yksin puolustamaan Eurooppaa uhalta, jota ei enää ollut.

Ensi viikonloppuna Ranskassa ja Saksassa järjestettävässä huippukokouksessa Nato yrittää selittää, miksi se on yhä olemassa. Puolustusliitto ryhtyy laatimaan itselleen uutta ”strategista konseptia” eli tehtävänsuunnitelmia. Nato tekee kriisinhallintaa, mutta samalla sen pitäisi puolustaa jäseniään. Neuvostoliiton perillinen Venäjä huolestuttaa yhä monia Nato-maita, vaikka suuren sotaan ei enää varauduttakaan.

Onneksi ei. Kylmän sodan aikaisia Yhdysvaltain, Naton ja Varsovan liiton arkistoja on avattu. Julki tulleista asiakirjoista ja tutkijoiden haastattelusta voi koota kertomuksen painajaisesta, johon Euroopassa varustauduttiin.

Kun mietitään sitä, minne mennään, kannattaa katsoa myös, mistä tullaan.

Valmiutta uuteen sotaan rakennettiin samalla, kun Eurooppa toipui vuonna 1945 päättyneestä toisesta maailmansodasta. Se vaati Euroopassa kymmeniä miljoonia ihmishenkiä. Seuraava vaatisi enemmän.

Uusi sota olisi voinut alkaa jo 1940-luvun lopulla tai 1950-luvulla. 1960-luvun suunnitelmista on kuitenkin eniten tietoa, ja siksi tämä artikkeli perustuu siihen, millainen olisi ollut sota Euroopassa vuonna 1966. Molemmat osapuolet olivat valmiit, ja vaara oli todellinen.

Tiedot eivät ole aukottomia. Neuvostoliiton suunnitelmat ovat edelleen salaisia. Lisäksi Varsovan liitossa oli piileviä ja Natossa avoimia kiistoja. Kaikki suunnitelmat eivät siis olisi välttämättä toteutuneet, sanoo kylmän sodan strategiain erikoistunut dosentti ja eversti Pekka Visuri.

Toisen maailmansodan liittolaiset olivat olleet toistensa tähtäimissä jo vuonna 1948, kun Neuvostoliitto katkaisi länsivaltion maayhteydet jaettuun Berliiniin.

Seuraavana vuonna tapahtumien vyöry kihti. Länsi mursi Berliiniin saarron lähes vuoden jatkuneilla ilmapölykuvilla. Nato perustettiin Washingtonissa. Neuvostoliitto räjäytti ensimmäisen ydinpomminsa.

Neuvostoliiton diktaattori Josif Stalin käski Itä-Euroopan johtajat Moskovaan tammikuussa 1951 ja antoi heille kaksi tai kolme vuotta aikaa laatia sotasuunnitelman. Stalin kuoli vuonna 1953, joten hänen aikensa jäivät arvailujen varaan.

Neuvostoliiton johtoon nousut Nikita Hruštšov jatkoi varustautumista sotaan, kuten länsikin. Länsi-Saksa otettiin Natoon vuonna 1954. Neuvostoliitto vastasi perustamalla Varsovan liiton vuonna 1955.

Vaarallisia olivat väärinkäsitykset. ”Neuvostoliiton tai Itä-Saksan virhearvio voisi johtaa sotaan”, lukee Yhdysvaltain keskus tiedustelupalvelun CIA:n arvioissa vuodelta 1965.

”Molemmat odottivat toisen hyökkäyksen ensint”, kertoo historioitsija Luňák.

Brittikenttäriihti Rupert Smith kuvailee kirjassaan *The Utility of Force*, miten Neuvostoliitto tulkitse länsimaiden käyttöstä. Kun lännen teollisuus ei keskittynyt vain sotatuotteisiin, vaan elämäntilante oli huoleton ja vaurasta, Neuvostoliitto päätteli lännen turvaavan ydinaseisiin. Neuvostoliitto reagoi lisäämällä Varsovan liiton kykyä massiiviseen iskuun tavanomaisien aseiden, ydinaseiden tukemana. Lännessä se tulkittiin hyökkäysaikeeksi – varsinkin kun molempien osapuolten suunnitelmista sota olisi käyty Naton alueella.

Palataan painajaiseen. Vuonna 1966 Länsi-Euroopassa ollaan huolestuneempia Vietnamin sodasta kuin mahdollisesta sen vaarasta Euroopassa. Hippilike orastaa. Suomessa kantaesitetään *Lapualaisoopperaa*. Mielensisotat kohdistuvat Yhdysvaltoihin eivätkä Neuvostoliittoon.

Niinpä Neuvostoliiton ja Varsovan liiton ennaltaehkäiseväksi tarkoitettu hyökkäys tulee yllätyksenä, vaikka sitä on edeltänyt Keski-Euroopassa valmiudessa olleiden divisioonien vahvistaminen.

Jos hyökkäys tapahtuisi pari vuotta aiemmin, ei tässä olisi enää kerrottavaa. Silloin lännen strategiana oli massiivinen vastaisku ydinaseilla. Sota olisi nopeasti levinnyt mantereenväliseksi täystuhoksi.

Kuuban kriisin jälkeen sekä Yhdysvallat että Neuvostoliitto kuitenkin havaitsivat keskinäisen sotansa mahdottomaksi hallita ja ryhtyivät miettimään Eurooppaan rajoitettua sotaa, arvioi Luňák.

Yhdysvallat kehitti ”joustavan vastaiskun strategian” ja sai myös liittolaisensa hyväksymään sen vuonna 1966.

Joustavassa vastaiskussa sotaa pyritään ensin käymään tavanomaisin asein. Vasta sen jälkeen turvaututaan taktisiin ydinaseisiin eli taistelualueella käytettäviin ydinaseisiin. Pitkän kantaman raskaat strategiset ydinaseet ovat vasta viimeinen, epätoivoinen vaihe.

Niinpä myös Neuvostoliitto päättää aluksi katsoa, mitä se saa aikaan tavanomaisen aseiden ylivoimalla. Sodan ensimmäinen päivä käydään ilman ydinaseita, mutta jälki on silti hirveä.

Pohjoisessa puolalaisten on määrä hyökätä pitkin Itämeren rantaa Tanskan salmille. Neuvostojoukkojen ja itäsakslaiten tavoitteena ovat Saksan Hampuri ja Frankfurt.

Etelämpänä Tšekkoslovakian kansanarmeijan pitää edetä runsaassa viikossa Ranskan Besanconiin ja siitä edelleen Lyoniin.

”Paitsi että Tšekkoslovakian kansanarmeijaa ei olisi enää siinä vaiheessa olemassa”, huomauttaa entinen pataljoonankomentaja Luňák kuvasti.

Varsovan liiton joukkojen ongelma on täysin Neuvostoliiton hallitsema komentajajärjestelmä. Moskova ei kerro omia suunnitelmiaan edes liittolaisilleen, koska se otaksuu – luultavasti perustellusti –, että ne vuotaisivat länteen.

Neuvostoliiton puoluejohtajaksi vuonna 1964 nousut Leonid Brežnev oli ruoskinut omiaan riviin Varsovan liiton kokouksessa seuraavana vuonna maalillemalla uhkakuvia Saksan uudesta noususta.

”Askel askelelta imperialistit varustautuvat sotaan. Revansistit unelmoivat koston”, Brežnev jyräsi.

Sotilaskomentajien kokouksessa marsalkka Andrei Gretško lopetti keskustelun siitä, kuka komentaisi Varsovan liiton joukkoja. Sodassa komennon ottaisi Neuvostoliiton yleisesikunta ”riippumatta siitä, pidemmekö siitä tai emme, koska sota on kauhea asia, eikä siinä huomioida, mikä on mukavaa ja mikä ei”, Gretško sanoi romanialaisten asiakirjojen mukaan.

Natollakin oli huolensa. Yhdysvaltain aselajineuvoston komentajien varoitusta Naton tavanomaisen voiman riittämättömyydestä osoitettiin aiheelliseksi. Joillakin rintamaloikoilla Varsovan liiton joukot etenevät Naton alueella.

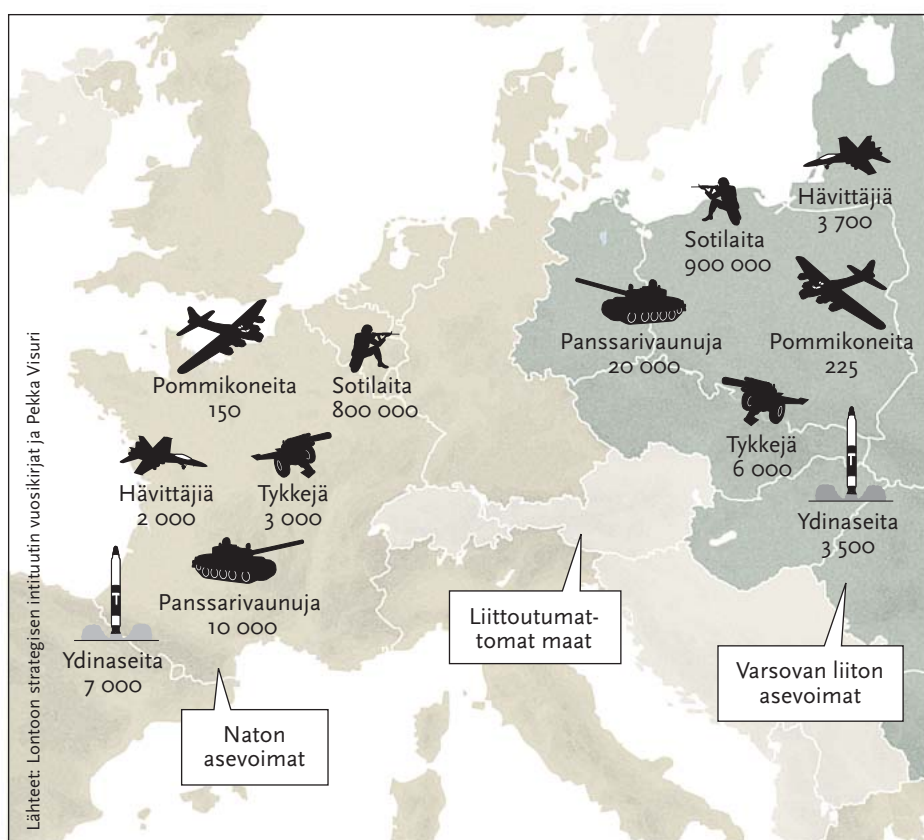
Sodan syttymisestä on nyt kulunut vuorokausi. On ydinaseiden vuoro. Idässä Neuvostoliitto päättää ydinaseita yksin. Lännessä Yhdysvaltain kanta ratkaisee, vaikka aseita ja päätösvaltaa on muillakin. Ei ole selvää, kumpi käyttää niitä ensin, eikä sillä ole suurta merkitystä.

Euroopassa räjähtää tuhansia ydinaseita. Niitä on kranaateissa, pommeissa ja ohjuksien kärjissä, jopa piimoissa. Useiden pommin räjähdysvoima on samaa luokkaa kuin Hirošiman ydinpommein.

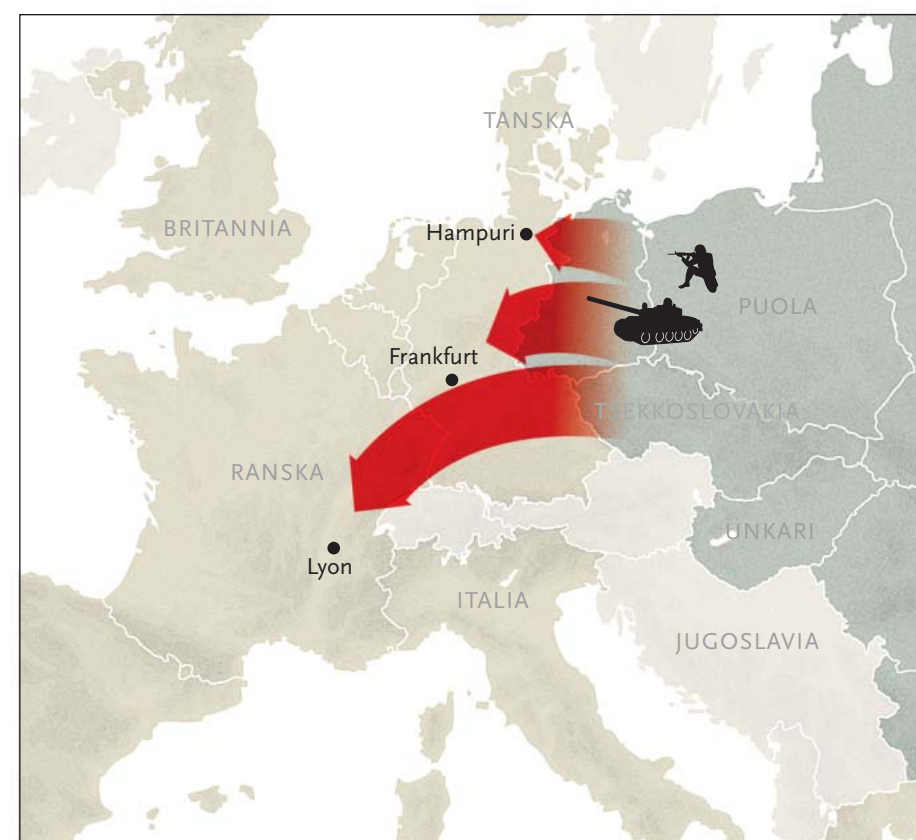
Määrästä saa kuvan Tšekkoslovakian armeijan sotasuunnitelmasta vuodelta 1964. Pelkästään iskuissa Yhdysvaltain 7. armeijakunta ja Ranskan 1. armeijakunta vastaan on määrä käyttää 131 ydinräjähdettä.

Huonosti käy myös Strasbourgille, jossa Nato järjestää huippukokouksensa ensi

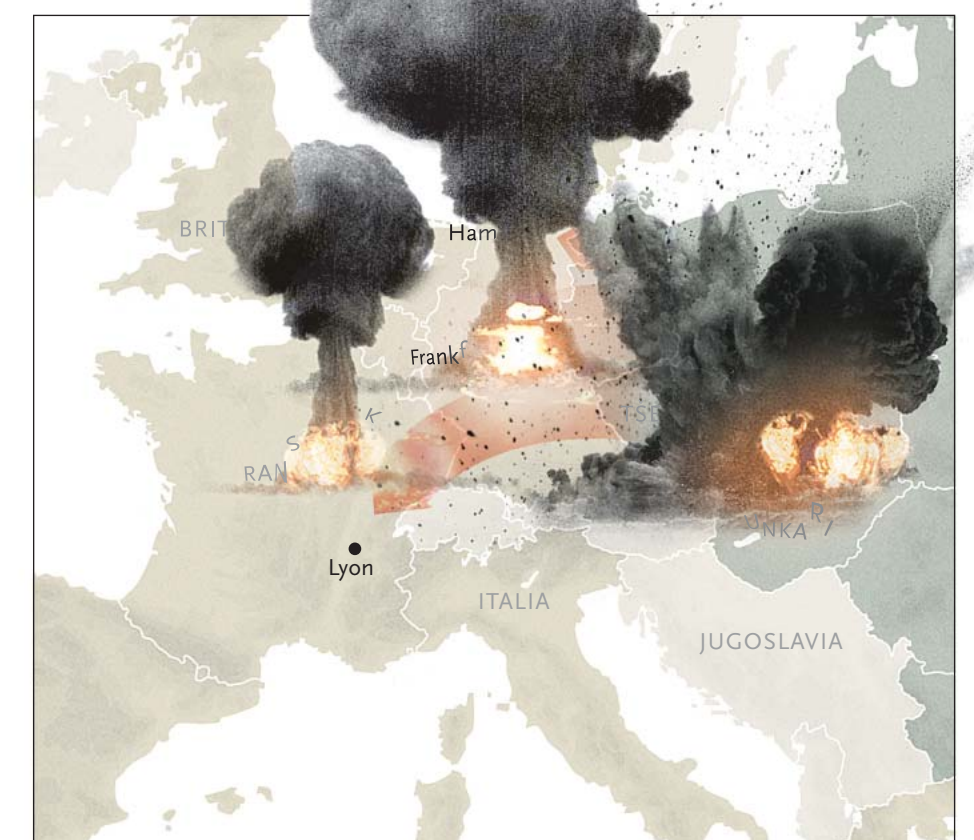
Tältä sota Euroopassa olisi näyttänyt vuonna 1966...

1 Naton ja Varsovan liiton asevoimien perusvalmius Keski-Euroopassa 1966. Jos sota olisi alkanut, se olisi ratkaistu tällä alueella. Molemmat osapuolet olivat varautuneet sotimaan Naton alueella. Neuvostoliiton johtamat joukot olisivat yrittäneet vallata pääosan Keski-Euroopasta ennen kuin Yhdysvallat olisi ehtinyt lähettää vahvistuksia. Kaiken kaikkiaan Natolla oli sotilaita noin kuusi miljoonaa ja Varsovan liitolla noin viisi miljoonaa.

2 Näin Varsovan liiton joukot suunnittelivat etenevänsä, jos sota olisi alkanut. Neuvostoliiton ja Puolan joukot olisivat hyökänneet mahdollisimman nopeasti pohjoisessa. Hampuriin olisi pitänyt päästä jo parissa päivässä. Neuvostoliiton ja Itä-Saksan joukot olisivat hyökänneet kohti Frankfurtia suuren panssarivoimansa turvin. Tšekkoslovakian kansanarmeija olisi hyökännyt lounaaseen ja edennyt Saksan läpi Ranskan viikossa. Lyonissa oltaisiin suunnitelmien mukaan oltu yhdeksässä päivässä.

3 Ydinaseita olisi käytetty molemmin puolin joko heti sodan alussa tai ainakin välittömästi jommankumman jouduttua ahtaalle. Molemmat osapuolet lähtivät olettamuksesta, että vastapuoli käyttäisi niitä kuitenkin. Ensin olisi käytetty taistelualueella olevia taktisia ydinaseita, eli suuri osa Euroopasta olisi tuhoutunut. Neuvostoliitto ja Yhdysvallat varautuivat käyttämään myös toistensa alueille suunnattuja strategisia ydinaseita.

SUNNUNTAI

KUVITUS KONSTANTIN NEUGODOV / HS, KUVAT HS: ARKISTO, LEHTIKUVA JA WIKIMEDIA COMMONS

sota olisi johtanut. Suomelle olisi käynyt hyvin huonosti.

viikonloppuna. Sen alueelle on varattu 17 ydinräjähdettä.

Mutta, kuten Luñák huomauttaa, Tšekkoslovakian armeija on myös ydiniskujen maalina. Tšekit eivät pääse edes Reinin rannalle. Länsimaiden vahvemman ydinaseistuksen ja ilmavoimien ansiosta Varsovan liiton selusta tuhoataan, eivätkä neuvostovahvistukset pääse taistelualueelle.

Ydiniskuja tehdään paljon myös suuriin kaupunkiin. Kun sekasortoiset taistelut jatkuvat toista viikkoa, Neuvostoliitto ja Yhdysvallat ryhtyvät harkitsemaan strategisten aseiden käyttöä toisiaan vastaan.

Entä miten Suomelle tässä kuvitteellisessä sodassa käy? Huonosti, vaikka se yrittää kaikin tavoin pysyä sodan ulkopuolella. Presidentti **Urho Kekkonen** on jo kymmenen vuotta vakuuttanut neuvostojohdajille, ettei Suomen aluetta käytetä heitä vastaan. Niin hän on vakuuttanut myös silloin, kun Neuvostoliitto on esittänyt Berliinin kriisin jälkeen lokakuussa 1961 Suomelle sotilaallisia konsultaatioita.

Suomi on hankkinut Neuvostoliitosta MiG-21-hävittäjiä osoittaakseen valmiuttaan estää Yhdysvaltain strategisten pommikoneiden lennot ilmatilansa kautta Neuvostoliittoon. Lännessä katsottuna näyttää, että hankinnan jälkeen Neuvostoliiton ilmavoimat pystyy aiempaa helpommin käyttämään Suomen kenttiä.

Neuvostoliitto pyrki estämään Naton toiminnan Suomessa, mutta samalla se haluaa itse käyttää Suomen aluetta. Hyökkäysreitit Naton Pohjois-Norjassa sijaitsevia ilmavoimia vastaan kulkee Lapin läpi.

Visurin mukaan Naton ydinaseiden maaleina olivat 1960-luvulla kaikki Suomen lentokentät. Jopa umpeen kasvaneelle Siikakankaan varakentälle Ruovedellä pudotetaan ydinpommi. Lisäksi kohteina ovat liikenteen solmukohdat ja sillat erityisesti pohjoisessa.

Ruotsin ulkopoliittisen instituutin johtajan **Tomas Riesin** mukaan Neuvostoliitto oli vuorostaan valmis pysäyttämään Yhdysvaltain pommikoneet Suomen yllä ilmassa räjäytettävillä ydinaseilla. Leninigradin sotilaspiirillä oli valikoimissaan myös taktiset, maasta maahan laukaistavat ydinaseet, mutta niiden käyttösuunnitelma ei ole julkistettu.

Suomi on ikävästi kahden tulen välissä. Ratkaisevaa on se, pystyykö Suomi tositalanteessa torjumaan Neuvostoliiton vaatimuksen sijoittaa joukkojaan Suomen alueelle. Se on hyvin vaikeaa – varsinkin, kun Keski-Euroopassa käydään jo ydinsotaa.

Pari päivää sodan alkamisen jälkeen Nato iskee ydinasein Suomeen. Aseet on siirretty Britanniasta Norjaan sodan alkaessa. Sitten alkaa Neuvostoliiton tuhoisa ilmatorjunta.

Lopulta sota Euroopassa päättyy. Voittaako joku? Millaisia ovat tuhot?

”Tuskin siinä olisi paljon voittajia tullut. Ydinaseita oli niin paljon, ettei sitä pysty järkevästi arvioimaan”, sanoo Pekka Visuri.

Ries on samaa mieltä. Eurooppa olisi tuhoutunut.

Tilanne ei olisi muuttunut oleellisesti, vaikka sota olisi käyty myöhemmin. Luñák

kin mukaan Naton asevarastoon ilmaantuivat täsmäaseet, mutta suunnitelmat pysyivät joksikin samoina.

Ensin Suomen asema hieman helpottui, kun mantereenväliset ohjukset korvasivat Suomen yllä lentävät Yhdysvaltain strategiset pommikoneet 1960-luvun lopussa. Sitten se taas huononi, kun uusien risteilyohjusten lentoreitit alkoivat kulkea Lapin yli.

Eurooppa ehti horjautua sodan suuntaan vielä kerran, 1980-luvulla. Neuvostoliiton tiedustelupalvelun KGB:n päällikkö **Juri Andropov** tuli vakuuttuneeksi, että Yhdysvallat suunnitteli ydinhyökkäystä. Hän aloitti vuonna 1981 valtavan tiedusteluoperaation vastatoimista. Andropov pelkoineen ehti Neuvostoliiton johtajaksi ennen kuin kuoli vuonna 1984.

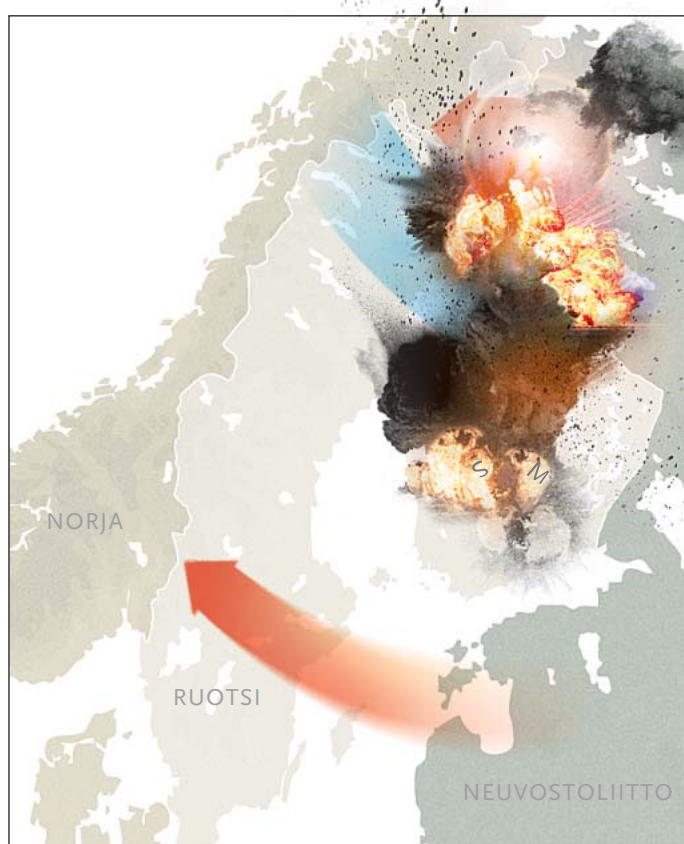
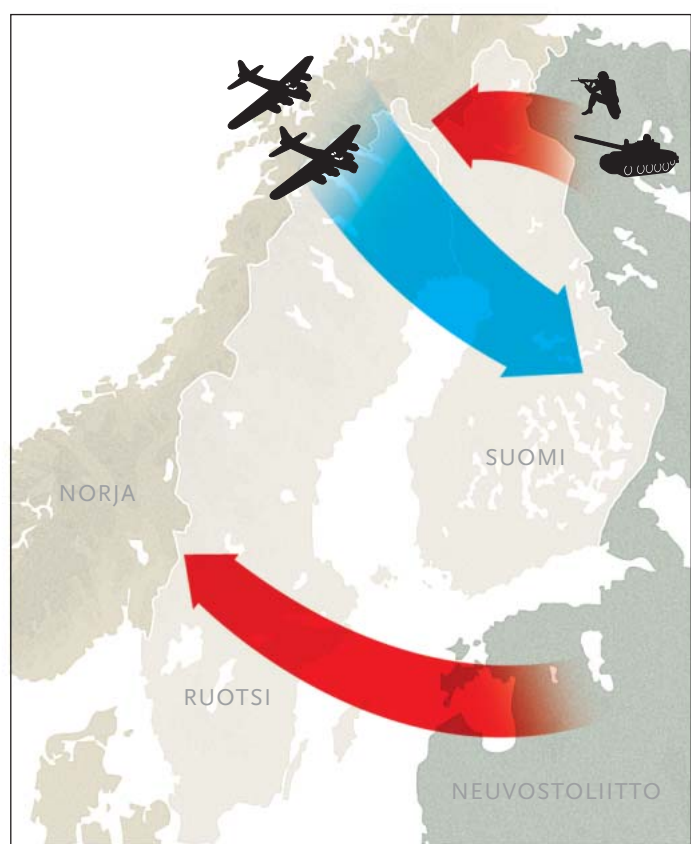
Mihail Gorbatšov päätti vetää viimeiset neuvostojoukot Itä-Euroopasta vuonna 1988. Varsovan liitto lakkautettiin virallisesti 1991. Kylmä sota oli ohi.

Lukijaa saattaa helpottaa, että tässä kuvailtu suuri sota Euroopasta ei ollut kaikista varustautumisesta huolimatta tutkijoiden mukaan aivan lähellä, vaikka vaaratilanteita olikin. Esimerkiksi Suomella ei ollut kertaakaan todellista välittömän hyökkäyksen uhkaa, sanoo Visuri.

”Mutta on eri asia tietää se nyt kuin silloin”, hän sanoo.

Nykyisin tilanne on aivan toinen. Lehvät märehähtävät idän ja lännen vanhalla rajalla Keski-Euroopassa. Ja Naton strategisen konseptin laatiminen on aiempaa vaikeampaa – onneksi.

... ja näin Suomen olisi käynyt

4 Suomen yritys jäädä sodan ulkopuolelle olisi epäonnistunut. Yhdysvaltain strategisten pommikoneiden reitti Neuvostoliittoon olisi kulkenut Suomen yli. Neuvostoliiton maavoimat taas olisivat pyrkineet Suomen kautta Pohjois-Norjaan. Ruotsi varautui torjumaan Neuvostoliiton yrittästä tunkeutua sen alueen kautta Etelä-Norjaan.

5 Nato olisi estänyt Neuvostoliiton kauttakulun tuhoamalla kaikki Suomen lentokentät ja tärkeimmät liikenneyhteydet ydinaseilla. Neuvostoliitto puolestaan olisi pysäyttänyt Naton strategiset pommikoneet Suomen yllä käyttämällä ilmassa räjähtäviä ydinkärkiä.

Grafiikka: JUKKA PYLÄS / HS | HS: KONSTANTIN NEUGODOV / HS

JUSSI NUKARI / LEHTIKUVA

Tanssii tähtien kanssa -ohjelma kosiskelee laman lannistamia katsojia ylipirteällä show'lla.

Lohtua lamaan

Lama karsii tv-ohjelmista ökyilyä ja kyynisyyttä. Katsojia piristetään selviytymistarinoilla ja eskapismilla.

Matti Rämö
HELSINGIN SANOMAT

► Kun *Gladiattorit*-sarjaa ilmestyy suomalaisen tv-ohjelmistoon, on syytä olla huolissaan. Muskelimiesten ja -naisten kisailuun perustuva tosi-tv-sarja tupsahtaa televisioon vain silloin, kun maa rämpiä syvässä lamassa.

Keravalaisessa huvipuistossa kuvatut bodarimittelöt esiteltiin suomalaisille syyskuun talousvuonna 1993. Gladiattorit palasivat ruutuun amerikkalaisena alkuperäisversiona viime marraskuussa, parahiiksi todistamaan irtisanomisten sumaa ja lamaanuusteiden synkkenemistä.

Lihaskimppujen nuhjaamista katsellessa ei kuitenkaan muista tällaisia mieltä; on vaikea päästä *Gladiattoreita* kauemmaksi todellisuudesta.

Lama nostaa eskapismien markkina-arvoa. Se tulee näkymään tulevien vuosien tv-ohjelmissä.

Koska television ohjelmistoja suunnitellaan vähintään puoli vuotta eteenpäin, laman vaikutuksesta sisältöihin saadaan kunnollinen käsitys syksystä alkaen. Suunnannmuutosta kuitenkin valmistellaan jo.

”Nousukaudella kestetään paljon ranskempaa sisältöä kuin lama-aikana. Kun iskuja tulee joka suunnalta, tv:stä etsitään helpotusta. Jos rankka sukupolviuvaus *Irtiotta* esitettäisiin nyt, sen menestys olisi varmaan hyvin eri luokkaa kuin vielä muutama vuosi sitten”, sanoo Broadcasters-tuotantoyhtiön toimitusjohtaja **Tea Hyttiä**.

Nyt katsojia halutaan lohduttaa suurilla tunteilla ja optimistisillä lopetuksilla. ”Rakkaus- ja selviytymistarinoiden merkitys kasvaa. Jälkimmäisissä voi samalla peilata ympäröivän yhteiskunnan ongelmia ja antaa toivoa.”

Liian hulppeita menestystarinoita tai hyväosaisia hahmoja ei kannata suosia – laman masentama yleisö ei sellaisiin samaistu. Fiktiivinen menestys vetoaa, jos keskivertoihmiset saavuttavat sitä sukupolvien uuraustuksella.

Todiste tästä oli 1990-luvun laman tv-hitti, **Raija Orasen** kirjoittama *Puhtaat valkeat lakamat*: kuvaus yrittäjäperheen vaikeuksien kautta saavuttamasta vauraudesta.

Tosi-tv-ohjelmien parissa laman vaikutuksia näkyy jo.

”*Kuorosodan* formaatti ostettiin jo viime keväänä ennen kuin lamasta oli merkkejä, mutta se vastasi nykytunnelmiin paremmin kuin odotimme. Taantuman aikana perusarvot tuntuvat nousevan pintaan, mikä suosi yhteisöllisyyttä ja paikallisuutta korostanutta sarjaa. Yleensäkin mille vain positiiviselle on nyt tilausta”, Nelosen sisältöjohtaja **Pirjo Airaksinen** sanoo.

Airaksinen uskoo laman karsivan ruudusta tyyrin kuluttamisen ympärillä pyörivät lifestyle-ohjelmat. Niitä korvataan arkisemmillä kodinhoitoin ja kokkaami-

seen keskittyvillä ohjelmilla. Kun raha on tiukassa, arjen ja kotona olemisen merkitys korostuu. Samalla lisääntynyt halu löytää omalle arjelle vertailukohtia. Viihteessä jylläävät yltyöpositiiviset musiikkiohjelmat, jotka seuraavat *Tanssii tähtien kanssa*-kisan menestystä.

”Myös kaikenlaisten nikkarointiohjelmien suosio kasvaa vaikeina aikoina. Kun maailma tuntuu murentuvan ympäriltä, rakentaminen lohduttaa tuomalla tunteen siitä, että edes jotain kokonaisuutta pystyy omin käsin hallitsemaan.”

Kerskakulutuksen ja kyynisyyden ohella lama-aikana vältellään Airaksisen mukaan raskaita juonirakenteita ja monimutkaisia formaatteja.

”Kun on muuten vaikeaa, tv:stä haetaan helpoutta ja sulavuutta.”

Pääasiassa Yhdysvalloista ostettuihin tuontisarjoihin vaikuttaa toistaiseksi enemmän viimekeväinen käsikirjoittajien lakko kuin lama. Lakko karsi perinteistä draamaa ja täytti ohjelmakaavoita kevyesti kirjoitettavilla tosi-tv-sarjoilla. Laman vaikutuksia on näkynyt niiden joukossa.

MTV3:n ulkomaisista hankinnoista vastaava **Jani Hartikainen** luki yhdysvaltalaisesta formaatista, jossa velkavankuteen joutuneet kilpailijat tienasivat rahaa teettämällä sukulaisillaan epämiellyttäviä tehtäviä.

”Velkaantuneen sukulinainen saatettiin laittaa koppakuoriaisten täyttämään arkkun, josta velkaantunut saattoi vapauttaa tämän nappia painamalla. Mitä myöhemmin nappia painoi, sitä enemmän rahaa sai. En ole varma, menikö ohjelma lopulta tuotantoon”, Hartikainen sanoo.

Taantuma vaikuttaa sotkeneen aikaisemmin suunniteltujen sarjojen menestysmahdollisuuksia. Viime syksysi tehtiin Yhdysvalloissa paljon kauhusarjoja, joiden suosio jäi järjestään alle odotusten.

Ensi syksyn sarjojen pilottijaksaja valmistellaan Yhdysvalloissa parhaillaan. Räväkimmässä ideossa tarkastellaan jo uudenlaista maailmanjärjestyä.

”Eräs HBO-kanavalle tarjottu sarja kuvaa amerikkalaisten vauellusta töihin Kiinaan. Koko sarja uumoilee siirtymistä uuteen, moninapaiseen maailmaan”, Nelosen **Pirjo Airaksinen** kertoo.

Kaikki tv-toimijat eivät usko laman heikentävän tv-ohjelmistoa mainittavasti.

”Oli aika minkäläinen hyvänsä, Yleisradiossa viihteekin pitää olla yhteiskunnallista”, Ylen fiktio-ohjelmien ohjelmapäällikkö **Harri Virtanen** linjaa.

Eikä liioittele: Ylen valmisteilla olevat kotimaiset draamat käsittelevät muun muassa uusperheproblematiikkaa ja Lapin metsähakkuita.

Filmitoimisto Oy:ssä tv-ohjelmia suunnittelevan tuottaja-käsikirjoittaja **Aleksi Bardyn** mukaan talossa ei olla tekemässä laman varalle entistä myönteisempiä sarjajaidetta.

”Eivät kaupalliset kanavat ole ostanee järin synkkiä sarjoja ennen lamaakaan.”